

Finansdepartementet

Enheten för digital förvaltning
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över delbetänkande av Utredningen om effektiv styrning av nationella digitala tjänster (SOU 2017:23, digitalforvaltning.nu)

Regeringen har uppdragit åt en särskild utredare, tidigare generaldirektören Hans-Eric Holmqvist, att analysera och ge förslag till effektiv styrning av utveckling, införande och förvaltning av nationella digitala tjänster (dir. 2016:39). Utredaren har för uppdraget knutit en expertgrupp till sig. I delbetänkandet tas en nationell digital infrastruktur (NDI) upp som en central punkt i en offentlig strategi för digitala tjänster. Här hänvisas bl.a. till en konsultrapport utförd av företaget Ramböll (Förstudie Nationell digital infrastruktur, dnr Fi2016/03059/DF).

Komponenter i en nationell digital infrastruktur (NDI)

Ramböll har identifierat sex kvalificerade NDI-komponenter som bedöms vara starkt offentlig- och samhällsekonomiskt lönsamma. Tre av de sex komponenterna bedöms vara prioriterade. Dessa är

- en infrastruktur för digital identifiering (e-legitimation),
- en infrastruktur för digital kontakt (Mina meddelanden) och
- gemensamma grunddata.

De vanligast förekommande registren för grunddata som pekas ut är folkbokföringsregister, bolagsregister och georegister.

I konsultrapporten bedöms även att det finns stor potential, både vad gäller kostnadsbesparingar och möjlighet till ökad service till medborgare och företag, i att effektivisera informationsförsörjningen i det offentliga genom att ta ett samlat grepp kring utpekad grunddata. Vidare rekommenderas att utforma NDI för och med privat sektor. Privat sektor driver mycket av den digitala tjänsteutvecklingen även inom den offentliga sektorn. Den privata sektorn är i flera avseenden direkta mottagare av NDI. Det är den privata sektorn som ska innovera på de möjligheter som NDI skapar. Flertalet intressenter har lyft detta i Rambölls arbete. Erfarenheterna från andra länder stödjer denna ansats. Utöver detta rekommenderas att bygga vidare på lösningar och överenskommelser som finns på plats. Det finns befintliga initiativ i Sverige och i EU som har starka kopplingar till de komponenter som har potential att ingå inom ramen för NDI, allt enligt Ramböll-rapporten.

En baskontoplan i formatet XBRL som gemensamma grunddata

Standarden XBRL (eXtensible Business Report Language) fastställdes vid årsskiftet 2003/2004 och blev en världsstandard främst för årsredovisningar och kvartalsrapporter, men även för andra myndighetsrapporter som skatterapporter och statistiska rapporter.

Trots att färdiga standardiserade digitala begreppsupsättningar (taxonomier i XBRL) finns i flertalet länder, tillämpas de för SME-företag enbart där de införts genom lagstadgat obligatorium, t.ex. i Danmark, Storbritannien och Nederländerna. För börsnoterade företag i Europa är det obligatoriskt att rapportera digitalt i XBRL-standardens IFRS. Samtliga taxonomier definierar raderna i myndighetsrapporterna.

I Sverige gjorde Bolagsverket 2009 en komplett taxonomi för digitalisering av rapporttypen K2, som främst är inriktad på SME-företag. Knappt 100 av ca 300 000 SME-företag utnyttjade möjligheten att använda sig av denna möjlighet till digital rapportering. Det låga deltagandet ledde till att projektet lades ned efter ett par år.

Orsaken till att SME-företagen inte använder sig av digital rapportering är den svaga kopplingen till företagets kontering. I de flesta länder uppgår antalet tillämpade kontoplaner till åtskilliga hundra. Utan en referenskontoplan har ländernas företag tappat en möjlighet att standardmässigt definiera sin finansiella information. Det finns vidare säkert minst 20 olika mjukvaror för kontering och hantering av finansiell information i varje land. För varje mjukvara är exportformatet unikt. Det kan vara kolumn- eller semikolonseparerad data, det kan vara Excel- eller XML-filer med vitt skilda utformningar. Denna standardlösa hantering gör det extremt dyrt att sy ihop en rapport från ett godtyckligt företag till en myndighet.

Med en baskontoplan som används av 97 % av företagen och ett standardformat SIE för export av saldorapporter ur samtliga större konteringsprogram har Sverige en unik förutsättning att göra finansiella rapporter rationella och billiga.

Dessutom vet myndigheterna exakt vilka baskonton som ska summeras till vilka rader i de rapporter de tar emot. Denna summering kan verkställas digitalt via XBRL-standardens. Därmed behöver inte mjukvaruföretagen manuellt koppla kontona till respektive rader i sin programmering (7300 konton till ca 2000 rader i myndighetsrapporterna), utan detta kan ske maskinellt via s.k. APIer (avsnitt i programmeringen, som programmeraren endast behöver kopiera för att generera den avsedda funktionaliteten, i detta fall att summera från baskonton till rapportrader).

En förutsättning för en sådan digital rapportering från företagens kontering är att en baskontoplan finns publicerad på internet i formatet XBRL. Ordningen med baskontoplan i XBRL och XBRL-kopplingar till rapporttrader möjliggör utöver myndighetsrapporteringen en hel infrastruktur av finansiella rapporter från företagen, t.ex. till banker, försäkringsbolag, kreditinstitut och vid olika typer av enkäter, allt för att rapportmottagaren ska få en bild av ett eller flera företag anpassat till mottagarens egna (digitala) önskmål. En baskontoplan i XBRL borde därför fylla alla kriterier för gemensamma grunddata i NDI. Tidigare var en publicerad baskontoplan i XBRL en samhällsekonomiskt lönsam åtgärd inom ramen för PSI-direktivets "öppna data". Genom det rubricerade delbetänkandet lyfts baskontoplanen till en prioriterad åtgärd i en nationell digital infrastruktur (NDI). Lösningen med XBRL-kopplingar är också ett svar på de "smarta lösningar" som har förutskickats inom ramen för "digitalt först", regeringens program för digital förnyelse av det offentliga Sverige som genomförs under 2015-18.

Organisation för baskontoplanen

BAS-intressenternas Förening (BAS) är en ideell förening som har till ändamål att förvalta och utveckla BAS-kontoplanen och produkter i anslutning till denna. Föreningens medlemmar företräder branschorganisationer, intresseföreningar och statliga myndigheter. BAS är ägare till samtliga immateriella rättigheter och ansvarig för innehåll, inriktning och kvalitet hos BAS-produkterna.

SFTI (Single Face To Industry) är en organisation i Sverige som bevakar svensk tillämpning av standarder runt e-handel, i första hand e-faktura (Svefaktura). Den är byggd på liknande sätt som BAS. Även Svefaktura bör tillhöra NDI. Den slutliga organiseringen av BAS i NDI bör ske på samma sätt som för SFTI. När det gäller SFTI borde det finnas erfarenheter från motsvarande organisationer i andra länder.

Baskontoplanen förändras en gång om året i anslutning till gjorda lagändringar inom den finansiella sektorn. Detta ändringsarbete kan fortsätta på liknande sätt som under de senaste 20 åren. Den enda skillnaden är att resultatet läggs ut som filer i XBRL på nätet, vilket kan göras på ett par månader i ett uppstartsskede och på några dagar vid de årliga förändringarna. Genom den rapportinfrastruktur som härvid skapas, är det en kostnadsskillnad som motsvaras av en samhällsekonomisk intäkt som är flera hundra gånger större.

Bengt-Ove Palmgren
Företagarna

Erik Mjöberg
AB XML Sweden